

Kolodvorska 13
1000 Ljubljana
Slovenija
T: +386 1 239 22 13
F: +386 1 239 22 16
E: info@kinodvor.org
www.kinodvor.org

Kinodvor.
Mestni kino.

Hiša pravljic 4+

pedagoško gradivo

avtorica Barbara Hanuš

kazalo

uvodna beseda.....	4
o filmu.....	4
filmografski podatki.....	4
kratka vsebina	5
daljša vsebina.....	5
liki v filmu – ljudje in pravljичni junaki.....	7
pomen pravljic	7
portret avtorjev.....	9
kritike.....	10
predfilm: Egon klobuk.....	11

izhodišča za pogovor po ogledu filma Hiša pravljic.....	12
o branju	12
o pravljicah	12
o pravljичnih osebah in pravljичnih predmetih	13
o junakih	14
o bogastvu.....	14
o smrti in izginjanju	14
pogovor o animiranem filmu	15
dodatne dejavnosti.....	16
raziskujmo življenje knjig.....	16
opazujmo različne upodobitve pravljичnih oseb	16
naše najljubše pravljice.....	17
če bi bil pravljичna oseba, bi bil	17
igrajmo se s črkami.....	17
igrajmo se z besedami.....	18
ustvarjajmo svoje pravljice	18
izdelajmo knjige.....	18
ustvarjajmo hiše pravljic in pravljичne hiše	18
naša igralnica/učilnica je naša Hiša pravljic	19
iz katere pravljice prihajam?.....	19
kakšna sem, kakšen sem?	19
praznujmo mednarodni dan mladinske književnosti	19
spodbujajmo branje starejših učencev mlajšim	20
delavnice animiranega filma Slon	20
umestitev v vzgojno-izobraževalne programe vrtcev in v učni načrt.....	21
od filma h knjigam	22
beremo z otroki	22
strokovne knjige.....	25

Kolofon | Hiša pravljic • Gradivo za učitelje in starše Kinobalon • Idejna zasnova: Petra Slatinšek, Barbara Kelbl • Uredila: Barbara Kelbl • Avtorica: Barbara Hanuš • Jezikovni pregled: Mojca Hudolin • Slikovno gradivo: Društvo za oživljanje zgodbe 2 koluta/arhiv Kinodvora • Izdal v elektronski obliki: Javni zavod Kinodvor, 2011 • Kinodvor dovoljuje in spodbuja nadaljnjo uporabo gradiva v filmsko-vzgojne namene. Veseli bomo vaših odzivov, poročil o uporabi, konkretnih učnih priprav na film, predlogov in pripomb. Gradivo je oblikovano kot pomoč staršem ali strokovnim delavcem v vzgojno-izobraževalnih ustanovah. Za vse druge uporabe nam pošljite pisno prošnjo na kinobalon@kinodvor.org.

uvodna beseda

V animiranem filmu **Hiša pravljic** oživijo znani pravljичni junaki: Alica, Ostržek, Pepelka, Rdeča kapica ... Njihovo življenje je ogroženo in reši jih lahko le sedemletni Natan. Natan mora prebrati čarobni urok, on pa ne zna brati. V pedagoškem gradivu predstavljamo pogovore in dejavnosti, ki v vrtcu, šoli in doma spodbudijo poglobljeno doživljanje večplastne zgodbe.

o filmu

filmografski podatki

slovenski naslov **Hiša pravljic**

izvirni naslov **Kerity, la maison des contes**

država produkcije Francija, Italija

leto produkcije 2009

tehnični podatki HD cam ali 35 mm, barvni, 76 minut

jezik na voljo sta dve verziji filma: film, ki je sinhroniziran v slovenščino, ter film v francoščini s slovenskimi podnapisi

režija Dominique Monféry

scenarij Anik Le Ray, Alexandre Révérend

risba Rébecca Dautremer

montaža Cédric Chauveau

glasba Christophe Héral

glasovi Dino Lalić (Natan), Ana Pepelnik (Angelika), Ana Ličina (mama), Matjaž Štirn (oče), Zala Vidali (Alica), Ivan Ceganec (Beli zajec), Rok Kušlan (Ljudožerec), Robert Vrtovšek – Maček (G. Skubec), Igor Krasnik (Adrian), Polona Torkar (Madam Aubrey), Matija Drobne (Prof. Germadek), Katja Preša (Grozovilda), Urša Červ (Elenora), Anja Humljan (Pepelka), Andraž Magajna (Ostržek), Katja Šušteršič (Rdeča kapica), Jaka Mihelič (Volk), Rok Kosec (Kapitan Kljuka), Mato Žgajnar (Peter Pan), Nejc Heine (Obuti maček), Tjaša Koprivec (Trnuljčica), Špela Frlic (Mama s plaže), Boštjan Napotnik (Dojenček s plaže)

koprodukcija Gaumont-Alphanim, La Fabrique, Lanterna Magica

distribucija v Sloveniji Društvo za oživljanje zgodbe 2 koluta

spletna stran filma <http://hisapravljic.animateka.si/>

kratka vsebina

»Človek nikoli ne bi mogel živeti brez sanj.«

- teta Elenora

Poletne počitnice so tu! Sedemletni Natan se s sestro Angeliko in staršema odpravi v počitniško hišo ob morju, kjer je nekoč živela njihova teta Elenora. Peščena plaža je priložnost za spuščanje zmaja, izdelavo gradov, kopanje rogov in igro z rakci. Prav tam pa Natan, Alica in Beli zajec doživijo čisto pravo pustolovščino. Alica in Beli zajec? Seveda, v **Hiši pravljic** oživi vrsta pravljичnih junakov, tudi Rdeča kapica in volk, Pepelka, Aladin, Kralj Artur, Ostržek, Guliver, Trnuljčica, Sneguljčica, Obuti maček, Deklica z vžigalicami, Peter Pan, Lačko in Grozovilda. V Natanu vsi razen sitne Grozovilde, ki ga pomanjša, prepoznajo Elenorinega naslednika v njeni veliki knjižnici. Naložijo mu pomembno nalogo: zaščititi mora like, da bodo dolgo živeli in da bodo otroci po vsem svetu lahko poslušali pravljice. Zato mora Natan prebrati čarobni urok, ki se nahaja v knjižnici. Toda deček še vedno ne zna brati! Vse bolj verjetno se zdi, da bodo pravljичni junaki izginili in da bodo otroci poslušali le še resnične zgodbe. Bo pogumnemu Natanu uspelo rešiti knjižne junake? Se bo naučil brati?

Hiša pravljic je animirani celovečerec z zdravim odmerkom magičnega realizma. Film z ekspresivno likovno zasnovo, čustveno in učinkovito glasbo ter prepričljivo zgodbo o pomenu literarnih temeljev za odraščajoče otroke daje videz in občutek izrazite pristnosti. Kot pravi Dominique Monféry, naj bi film izražal občutke otroka, ki je navdušen nad pol resničnim in pol fantazijskim svetom. Ko je bila teta živa, je njena zbirka Natana uvedla v polje domišljije; zdaj, ko je ni več, pa mu iste zgodbe želijo predstaviti resničnost.

daljša vsebina

Teta Elenora, ki je bila stara skoraj sto let, je umrla. Natanu, Angeliki in njunima staršema je zapustila hišo ob morju. Hiša je prav čudna, ker v njej ni več ljube tete. Elenora je Natanu in Angeliki vedno brala, odhajala je v skrivnostno sobo in se iz nje vračala z zanimivimi knjigami. Otroka se spominjata trenutkov, ki sta jih preživela z njo. Angeliki je teta zapustila porcelanasto lutko, Natan pa je postal Elenorin izbranec – gospodar in varuh skrivnostne sobe. Kaj je v sobi? Knjige, čisto navadne knjige! Natan je razočaran. Angelika pravi, da je Natanu podariti knjige tako, kot bi dal slepemu očala. Natan ne zna brati. Abecedo res pozna, a ko hoče kaj prebrati, ne gre. Angelika pa z branjem nima težav. Ko knjižni junaki v skrivnostni sobi vidijo, da Natan knjig niti odprl ni, se zbojijo za svojo usodo. V sobi so zbrani sami izvorniki –

knjižni junaki vedo, da to pomeni, da so v teh knjigah prvikrat natisnili njihove zgodbe. Njihove zgodbe ne bodo živele naprej, če Natan ne bo znal prebrati čarobnega uroka.

Ponoči je nevihta, Natan nemirno spi, v sanjah se potaplja v morje besed. Natanova starša zjutraj vidita, da bo treba popraviti streho hiše. Sprašujejo se, kako bodo hišo vzdrževali. Kaj bi lahko prodali? Oče predlaga, da bi prodali knjige, in Natan se strinja. Poklicati morajo starinarja, da jim bo povedal, ali so kaj vredne. Natan odide v sobo, da bi si eno knjigo izbral za spomin. Črke se vrtinčijo okoli njega, junaki oživijo. Natan jih pozna. Kako jih ne bi poznal, ko pa mu je Elenora tolikokrat brala njihove zgodbe!

Alica spregovori. Knjižni junaki pravijo, da so veseli, da so ga spoznali, saj jim je Elenora obljubila zamenjavo. Povedo mu, da je njegova naloga čisto preprosta: mora jih rešiti, da bodo lahko njihove zgodbe živele še naprej. Hkrati pa nikomur ne sme povedati za njih. Junaki mu pokažejo čarobni urok, ki bi ga moral prebrati, a Natanu črke zaplešejo pred očmi. Čeprav ga Rdeča kapica spodbuja, uroka ne more prebrati. Knjižni junaki so razočarani. Kako je lahko Elenora za svojega naslednika izbrala nekoga, ki niti brati ne zna? Grozovilda Natana pomanjša, takrat pa vstopi starinar Skubec in odkrije, da so knjige izvirniki. Natanovemu očetu ne pove, da imajo te knjige veliko vrednost, saj hoče z denarjem od njihove prodaje sam obogateti. Skubec knjige odpelje in knjižni junaki vidijo, da niso več v veliki Elenorini knjižnici.

Natan, ki je zdaj tako majhen kot oni, se mora vrniti v hišo in prebrati urok. Vsi zaupajo vanj, deklica z vžigalicami mu da svojo zadnjo vžigalico, Ostržek pa mu ponudi čarobna očala. Na poti, polni nevarnosti, se mu pridružita Alica in Beli zajec. Medtem kupci prihajajo h gospodu Skubcu in si ogledujejo knjige. Pravljične osebe nočejo, da bi jih kupili, zato se med seboj pomešajo. Pepelka nastopa skupaj z zlobnim volkom in kupec ne bo vzel knjige, v kateri je vse narobe. Ali bo Natanu uspelo pravočasno priti v hišo in prebrati urok? Čas življenja pravljličnih oseb se izteka, liki postajajo vedno bolj blede in začenjajo izginjati. Pri Skubcu je zdaj gospa, ki želi kupiti knjige. A ilustracij v knjigah ni več, pravljlični liki so ušli, gospa pa takih knjig ne mara.

Doma začnejo pogrešati Natana. Angelika gre k sosedu Adrianu in mu pove, da so vse knjige pri starinarju. Adrian ve, da Elenori to ne bi bilo všeč. Rdeča kapica in volk se že poslavljata, nimata več upanja, da bi lahko preživela. Le še pet minut je do dvanajstih. Natanu, Alici in Belemu zajcu s pomočjo Angelikinega zmaja končno le uspe priti v knjižnico, a Natanu niti očala ne pomagajo, da bi prebral besedilo čarobnega uroka. Alica ga spodbuja, naj zaupa vase: »Premagaj strah, saj poznaš abecedo. Znaš brati.« Natanko ob dvanajstih mu uspe. Pravljične osebe so rešene, barve se jim začnejo vračati. Natan, Alica in Beli zajec se vrnejo k starinarju. Adrian je že tam, preprečiti želi, da bi knjige prodali. Tudi Natanov oče je tam. Natan mu pove,

da so te knjige čarobne, zato jih morajo odpeljati nazaj v knjižnico. Starinar je začuden, saj so v knjigah spet ilustracije, ki jih prej ni bilo. Knjige res odpeljejo domov.

A kako bodo zdaj dobili denar za popravilo hiše? Angelika si ogleduje porcelanasto punčko, ki ji jo je zapustila teta Elenora. Adrian je rekel, da so punčke kot ljudje – da je največje bogastvo v njihovi notranjosti. V notranjosti punčke najde nakit in z denarjem od prodaje bodo lahko obnovili hišo. Vsi se veselijo, mama ugotovi, da ju je Elenora očitno določila za angela varuha te hiše. Pravljični junaki se v knjižnici zdaj pokažejo tudi Angeliki – počasi prihajajo iz knjig, srečni, ker so rešeni. Vsi ploskajo. Alica se pripelje na svoji knjigi, Natan jo odpre in začne brati. Angelika je začudena. Ali ga je Alica naučila brati? Alica ji pove, da je vse naredil čisto sam, Angelika pa pravi: „Jaz sem pa že skoraj nehala verjeti v pravljice.“ Film se zaključí s sporočilom, kako pomembno je, da ohraniš otroško srce, kajti človek nikoli ne bi mogel živeti brez sanj.

liki v filmu – ljudje in pravljичni junaki

V filmu spoznamo sedemletnega Natana, njegovo sestro Angeliko, njuna starša, soseda Adriana in gospoda Skubca. Odnosi med njimi so opisani realistično. Angelika je starejša od Natana, prepričana je, da je pametnejša od njega, pogosto se norčuje, ker Natan še ne zna brati. Angelika in Natan sta taka kot veliko drugih bratov in sester – ves čas se kregata, drug brez drugega pa ne moreta.

V realnem prostoru in času – poleti v hišici ob morju, na plaži in pri gospodu Skubcu – se dogajajo vsakdanje in nenavadne stvari. Pravljični in resnični svet se prepletata, tako kot v fantastičnih pripovedih tudi tu dogajanje poteka na dveh ravneh.

Junaki iz pravljic oživijo: Alica, Beli zajec, Grozovilda, Pepelka, Ostržek, Rdeča kapica, kapitan Kljuka ter Peter Pan so prav tako živi in dejavni kot osebe iz vsakdanjega življenja. So vse to le Natanove sanje? Natan je fant, ki veliko sanja, sporočilo filma pa je: »*Sanjati je lepo. V tem ni nič slabega. Vsi potrebujemo sanje.*«

Pomembno je, da sanje ohranimo: »*Alica je vedela, da bo tudi v zrelejših letih ohranila otroško srce in da bo druge otročičke razveseljevala s prenekatero povestjo.*« Prav to je uspelo teti Elenori. Ona je tista, ki je Natanu omogočila vstop v svet pravljic.

pomen pravljic

V pravljicah so obravnavana bistvena vprašanja človekove eksistence. Čarobni urok, ki ga mora prebrati Natan, razkriva moč pravljic:

*Samo zato, ker je pravljica,
še ne pomeni, da ni res.*

Friedrich Schiller je podobno povedal z besedami: »*Globalji pomen je v pravljici mojega otroštva kot pa v resnici, ki jo uči življenje.*«

Film je hvalnica pravljicam. Junaki iz pravljic si prizadevajo, da knjig ne bi dobil starinar, saj bi to pomenilo, da bi otroci brali le še resnične zgodbe. V teh zgodbah ni sanj, teta Elenora pa je rekla, da človek nikoli ne bi mogel živeti brez sanj. Pravljice morajo ostati. Konec je srečen – Natan prebere čarobni urok in zgodbe pravljичnih oseb živijo naprej.

Pravljice vedno znova očarajo nove in nove generacije otrok. Kako globoko je otrokovo doživljanje pravljic, nam povedo besede Charlesa Dickensa: »*Rdeča kapica je bila moja največja ljubezen. Če bi se lahko z njo poročil, bi bil najsrečnejši človek. Pravljica me je začarala kot vse otroke sveta.*«

Pravljice spodbujajo domišljijo in v filmu je izpostavljena skrb, kako žalostno bi bilo, če pravljic ne bi bilo več. Ko je Alberta Einsteina nekoč mati nadarjenega fanta vprašala, kako naj sinu pomaga, da postane velik matematik, ji je Einstein odgovoril: »*Berite mu stare pripovedke in legende, ki mu bodo vzbudile domišljijo.*«

Domišljija je pomembna tudi za rešitev pravljичnih oseb v filmu. Natan, ki se iz Skubčevega skladišča vrača v knjižnico, pravljичnim osebam naroči: »*Če pride kak kupec, mu preprečite prodajo. Storite karkoli. Uporabite svojo domišljijo.*«

portret avtorjev

Dominique Monféry

Režiser filma Dominique Monféry (1965) je študiral umetnost na CFT Gobelins v Parizu. Sodeloval je v ekipah, ki so ustvarile mednarodno priznane animirane filme v Disneyjevi produkciji, kot so **Notredamski zvonar** (1996), **Tarzan** (1999) in **Atlantida: izgubljeno cesarstvo** (2001). **Destino** (2003), ki ga je režiral in animiral, je bil nominiran za oskarja za najboljši animirani kratki film.

Rébecca Dautremer

Rébecca Dautremer, avtorica risbe in ilustracij v knjižni predlogi, je bila rojena leta 1971 v mestu Gap na jugovzhodu Francije. Leta 1995 je diplomirala na École nationale supérieure des arts décoratifs ter nato začela z delom na področju ilustriranja in oblikovanja. Pred nekaj leti se je posvetila tudi pisanju (*L'Amoureux*, 2003). Njene slikovne knjige so izjemno poetične, vselej začinjene z drobcem humorja. Pri pisanju in ilustriranju črpa navdih iz zakladnice klasičnih pravljic, katerih imaginarij pogosto posodobi; zabavne likovne zgodbe naseljujejo junaki, kot so Babayaga, hudomušni Cyrano in nenavadne princeske. Rdeča nit njenega ustvarjanja so tople barve in natančne risbe. Knjige Rébece Dautremer so priljubljene predvsem pri otrocih med tretjim in enajstim letom starosti, a obenem navdušujejo mnoge "velike otroke" (zlasti *Princeske* in *Sentimento*). *L'Amoureux*, ganljiva pripoved o ljubezni in otrocih, je bila pred kratkim prirejena za oder in v predstavi so nastopili otroci. Za to delo je leta 2003 prejela nagrado *Prix Sorcière*. Rébecca Dautremer živi v Parizu z možem, grafičnim oblikovalcem in pisateljem Taï-Marcom Lethanhom. Skupaj se podpisujeta pod knjigi *Cyrano* in *Babayaga*. Dela tudi v oglaševanju ter sodeluje pri snovanju otroških revij (*Milan-Presse* in *Fleurus-Presse*), pa tudi v projektih založnikov, specializiranih za šolsko literaturo. *Princeske* (*Les Princesses*, 2004), ki jih zdaj lahko beremo tudi v slovenščini, je napisal Philippe Lechermeier. Prefinjene ilustracije, ki bogatijo njegove domiselne in zabavne opise glavnih junakinj, vabijo tako male kot velike bralce v svet princesk, kakršnih niso spoznali nikjer drugje. Nekatere Rebeccine izvirne ilustracije so razstavljene v galeriji pariškega muzeja Maison de Contes et des Histoires.

nagrade

glavna nagrada, Mednarodni festival animiranega filma Anim'est Bukarešta 2010

nagrada občinstva, Svetovni festival animiranega filma Animafest Zagreb 2011

glavna nagrada, Mednarodni festival animiranega filma Kecskemet 2011

posebna omemba žirije, Mednarodni festival animiranega filma Annecy 2010

kritike

»Očarljiv in navdihujoč film, ki uspe podati sporočilo, ne da bi pridigal.«

- Jennie Kermode, *Eye For Film*

»Čeprav je scenarij pisan na kožo publiki s smrkli pod nosom, bo izpiljena animacija, posebej impresivna v črno-beli sekvenci nočne more, pritegnila vse starosti.«

- Jay Weissberg, *Variety*

»Z ustvarjalno naracijo, ki se naslanja na literarne ikone, barvito animacijo in navdihujočo glasbo bo **Hiša pravljic** hitro osvojila srca in domišljijo knjižnih moljev in ljubiteljev filmov.«

- *Seattle IFF*

predfilm: Egon klobuk

Kot predfilm **Hiši pravljic** prikazujemo novi kratki animirani film, ki je nastal v slovenski produkciji – film Igorja Šinkovca **Egon klobuk**. Ob dvominutnem filmu otroci spoznavajo, da animirani filmi z nenavadnimi, humornimi in pravljličnimi vsebinami nastajajo tudi pri nas.

filmografski podatki

naslov **Egon klobuk**

država produkcije Slovenija

leto produkcije 2011

dolžina 2 minuti

jezik brez dialogov

animacija in režija Igor Šinkovec

scenarij Igor Šinkovec in Tanja Komadina

zvok in glasba Mateja Starič

oblikovanje Tanja Komadina

producent Sašo Krumpak

izvršni producent Dušan Kastelic

izvršna producentka Theresa Plummer Andrews

ozadja za animacijo Igor Šinkovec in Tanja Komadina

zgodba

Egon svoja čustva in razpoloženjska stanja izraža skozi svoj klobuk, ki ob tem ustrezno spreminja barvo in obliko. Pri njegovih dogodivščinah ga spremlja modri kuža, ki Egonu pomaga in ga ob tem uči o pomembnosti sodelovanja in medsebojne pomoči.

izhodišča za pogovor po ogledu filma Hiša pravljic

Kateri prizor iz filma nam je bil najbolj všeč?

Kaj nas je presenetilo?

Ob katerem dogodku nas je bilo strah, kdaj smo se najbolj razveselili?

Katere pravljичne junake smo takoj prepoznali?

Film odpira različne teme za pogovor doma, v vrtcu in v šoli. Pogovor lahko izvedemo tudi ob ogledu filma v dvorani.

o branju

Elenora je Natanu veliko brala. Kdo vam bere pravljice?

Katere pravljice najraje poslušate? Zakaj?

Natan pozna abecedo, a ne zna brati. To je tako, »kot če bi se mu besede zataknilo v grlu in ne bi hotele ven«. Natan ima zato težave v šoli.

Ali vi že znate brati? Kaj bi svetovali Natanu, kako naj se nauči?

Angelika Natanu že na začetku filma reče: »Če bi znal brati, bi vedel, kaj piše na znaku, tepček.«

Zakaj je dobro, da znamo brati? Ali bi lahko na spletu poiskali informacije, pogledali filmski spored in rezultate nogometnih tekem, če ne bi znali brati?

Kako bi bilo na svetu, če ne bi bilo knjig?

o pravljicah

Z otroki se pogovarjamo o značilnostih pravljic: kraj in čas nista določena, pravljичne osebe imajo veliko moč, konec je srečen – pravljичni junaki premagajo težave, dobro zmaga nad zlim, pogum je nagrajen ...

Polonca Kovač v uvodni besedi h knjigi *Od kod so se vzele pravljice* zapiše, zakaj so pravljice tako zelo pomembne: „Pravljice nam pomagajo razumeti čudne reči. Pripovedujejo nam o strahu in pogumu, o ljubezni in sovraštvu, o težkih in zapletenih poteh, preden prideš do svoje kraljične, o razbojnikih v temnem gozdu, ki jih je treba prelisčiti, in o zmaju, ki ima sicer sedem glav, pa je k sreči vseh sedem tako neumnih, da mu jih pravi junak lahko odseka.“

Pravljice prinašajo veliko resnic – pri ljudskih pravljicah so to spoznanja, ki so jih ljudje prenašali iz roda v rod; na ta pomen pravljic nas opozori tudi čarobni urok, ki ga mora prebrati Natan: *Samo zato, ker je pravljica, še ne pomeni, da ni res.*

Od kod prihajajo pravljice? Kdaj so nastale?

Knjige pravljic, ki jih ima teta Elenora v svoji zbirki, so nastale v različnih obdobjih in izšle v različnih delih sveta:

Carroll, L.: *Alica v čudežni deželi*, izšla v Angliji leta 1865.

Barrie, J. M.: *Peter Pan*, izšla v Angliji leta 1911.

Collodi, Carlo: *Ostržek*, izšla v Italiji leta 1883.

Tisoč in ena noč, arabska zbirka pravljic, začetek nastajanja dela sodi v 8. stoletje, sirski rokopis iz 14. stoletja je shranjen v pariški knjižnici, v Evropi je prvi prevod v francoščino izšel leta 1704, prevod v angleščino pa leta 1714.

Perrault, Ch.: *Rdeča kapica* – čeprav to pravljico bolje poznamo v zapisu bratov Grimm, jo je prvi zapisal Charles Perrault v Franciji leta 1697.

Perrault, Ch.: *Obuti maček*, tudi ta pravljica je izšla v Franciji leta 1697.

Grimm, J. in W.: *Sneguljčica in sedem palčkov*, izšla v Nemčiji leta 1812.

Andersen, H. Ch.: *Deklica z vžigalicami*, izšla na Danskem leta 1845.

Katera izmed pravljic je bila napisana najprej, katera najkasneje? Poiščimo na zemljevidu, kje so te pravljice nastale.

o pravljicnih osebah in pravljicnih predmetih

V animiranem filmu spoznamo pravljicne osebe, ki jih poznajo otroci po vsem svetu. Ali so prikazane tako kot v knjigah? Primerjajmo upodobitve v knjigah s tistimi v animiranem filmu.

Pogovarjajmo se še o tistih pravljicnih osebah, ki so jih ustvarili slovenski pravljicarji. Kako bi bilo, če bi iz knjig stopili Sapramiška, pek Mišmaš, Jelka iz pravljice *Moj dežnik je lahko balon*, muca Copatarica, maček Muri?

Ostržek je Natanu podaril očala, da bi z njimi lažje prebral čarobni urok. Katere pravljicne predmete poznamo?

Ali bi Bogdanka iz pravljice *Šivilja in škarjice* Natanu podarila škarjice? Pri čem bi mu škarjice pomagale? Kaj bi mu dal Videk iz pravljice *Kdo je napravil Vidku srajčico*?

Otroci naj naštevajo predmete iz različnih pravljic, povedo naj, kako je ta predmet vplival na pravljичno dogajanje.

Književne osebe živijo v različnih književnih delih. Ko beremo pesmi, zgodbe, pravljice, stripe, izvemo, kaj mislijo, čutijo, doživljajo ... Njihove dogodivščine pa so pogosto tudi v animiranih in igranih filmih, po književnih delih pripravijo lutkovne in gledališke predstave.

Katere pravljичne osebe poznamo iz filmov in lutkovnih predstav?

o junakih

Ko se Natan skupaj z drugimi knjižnimi junaki znajde pri gospodu Skubcu, pravljичnim osebam pove, da je premajhen, da bi jih varoval. Pravi: *»Nisem junak tako kot vi. Nisem iz pravljic, ne poznam svoje zgodbe in ne vem, kako se konča.«*

Natan ve, da ne sme razočarati tete Elenore, ki ga je določila za svojega naslednika. Vrniti se mora v hišo in prebrati urok. Prepričati mora Grozovildo, da ga spet naredi velikega. Potem mora prepričati še očeta, da zahteva knjige nazaj.

Pravljичne osebe ga spodbujajo: *»Zdaj si iz pravega testa, da postaneš junak.«*

Kako pokaže svojo moč, vztrajnost, voljo? Ali je Natan junak?

Kako pa pravljичne osebe pokažejo svoj pogum?

Poiščimo primere v različnih pravljicah. Pripovedujmo, katere lastnosti cenimo pri pravljичnih junakih.

o bogastvu

Elenora je Angeliki zapustila porcelanasto punčko. Sosed Adrian pravi, da so punčke kot ljudje, da se pravo bogastvo skriva v njihovi notranjosti. In res se izkaže, da je v tej punčki skrit dragocen nakit.

Kaj pomeni stavek, da se bogastvo skriva v notranjosti? Ali s tem vedno mislimo na denar in dragocene predmete ali pa je lahko bogastvo še kaj drugega?

Dragocene so tudi knjige, ki jih je Elenora zapustila Natanu. Knjige s pravljicami imajo veliko materialno vrednost, ker so v knjižnici originali. Starinar Skubec si prizadeva, da bi dragoceno zbirko prodal.

Ali ima Skubec poštene namene? Kaj pomeni beseda *skubiti*?

Kateri predmet bi v naši družini najlaže pogrešali, če bi potrebovali denar in bi morali nekaj prodati?

o smrti in izginjanju

Teta Elenora je umrla. Sosed Adrian pravi, da je zaspala v starem gugalniku in se je pozabila zbuditi. Ko Natanu Angelika pravi, da je teta umrla, ji ta odvrne: *»Ne govori, da je umrla. To*

mi ni všeč.« Otroka sta jo imela zelo rada in tudi teta jima v pismu sporoča, da sta bila onadva največja sreča v njenem življenju.

Kaj pogrešata Natan in Angelika? Česa se spominjata?

Kdo od naših bližnjih je že umrl? Katero skupno doživetje nam je ostalo v spominu?

Tudi pravljичni junaki se bojijo, da bodo »umrli«. Če Natan ne bo prebral čarobnega uroka, bodo izginili. Vidimo, da njihova moč pojenjuje, da vedno bolj bledijo. Rdeča kapica postaja Rožnata kapica.

Ko volk in Rdeča kapica mislita, da Natanu ne bo uspelo prebrati uroka in bosta izginila, pravita, da ju bodo otroci pogrešali.

Katero pravljичno osebo bi vi pogrešali?

pogovor o animiranem filmu

Ob animiranih filmih **Hiša pravljic** in **Mumini lovijo komet** je izšla prenovljena in dopolnjena izdaja knjižice *Animirani film* (Zbirka Kinobalon). Knjižica nam bo prišla prav, ko bomo otrokom razlagali, kako mora za film animator za vsak najmanjši premik narisati novo sličico in drugo za drugo posneti na filmski trak. Ob knjižici spoznavamo animirani film, si preberemo, kakšne vrste animiranih filmov poznamo in kako nastajajo, preizkusimo pa se lahko tudi v izdelovanju različnih optičnih igrač. Ilustracije za knjižico je prispeval Marjan Manček, uvodno pesem pa Andrej Rozman Roza. Knjižica je dostopna tudi v elektronski obliki na spletni strani Kinobalona (www.kinodvor.org/kinobalon/knjizna-zbirka-kinobalon/).

dodatne dejavnosti

raziskujmo življenje knjig

Kako nastajajo knjige? Kdaj so bile natisnjene prve knjige? Kakšne so bile knjige, preden so izumili tiskarske stroje? Kakšne so e-knjige?

Pri odgovorih na ta vprašanja si lahko pomagamo s ciciveselošolskim plakatom *Kako nastane knjiga* (pripravila Alenka Veler, Ciciban, februar 2010).

Kaj je knjigarna in kaj je knjižnica?

Ali imamo knjige tudi doma? Je knjiga lahko darilo za rojstni dan?

Obiščimo šolsko knjižnico in najbližjo javno knjižnico. Vprašajmo knjižničarko:

Katera je najstarejša knjiga v knjižnici?

V kolikih jezikih so zapisane knjige v knjižnici?

Katera je največja knjiga, katera najmanjša?

Elenorine knjige so izvirniki. V teh knjigah so te pravljice prvič izšle, zato bi starinar za njih dobil veliko denarja. V mnogih letih od prvih izdaj knjig je bilo veliko izvodov izgubljenih ali uničenih, zato imajo tisti izvodi, ki so ostali, veliko vrednost.

opazujmo različne upodobitve pravljичnih oseb

Oseb iz priljubljenih pravljic seveda ne poznamo le v taki podobi, kot so bile naslikane v prvi izdaji, ampak so kasneje izšle z različnimi ilustracijami. Pokažimo otrokom knjige, v katerih je ista oseba naslikana različno – primerjajmo npr. Pepelko, ki jo je naslikala Danica Rusjan, in Pepelko, ki jo je naslikala Alenka Sottler, Piko Nogavičko, ki jo je naslikala Marlenka Stupica, in Piko Nogavičko, ki jo je narisal Božo Kos, Mojca Pokrajculjo z ilustracijami Mare Kraljeve in tisto s podobami Marjana Mančka ... Poglejmo še, kakšna je Mojca Pokrajculja v lutkovni predstavi gledališča Zapik. Dosegljivi so tudi zvočni posnetki te pravljice, videoposnetki in celo videoposnetek v slovenskem znakovnem jeziku.

Kakšna je Alice v animiranih in igranih filmih? Kakšna je bila podoba Alice, ko so predstavo leta 1986 uprizorili v Mladinskem gledališču? Slovenski prevod z ilustracijami Arthurja Rackhama smo dobili leta 1969 (prevedla Gitica Jakopin), kasneje pa je izšlo še veliko izdaj; žal so mnoge priredbe slabe, ilustracije pa neakovostne. V knjižnicah je dosegljiv tudi zvočni posnetek tega dela (2000, priredba Pavle Lužan), tako lahko opazujemo, kako isto besedilo zaživi v različnih medijih.

naše najljubše pravljice

Katere so najljubše pravljice otrok v naši skupini, v našem razredu?

Otroci naj prinesejo v vrtec ali v šolo svoje najljubše slikanice in pripovedujejo o njih.

Predstavitve knjig povežemo z branjem za bralno značko.

če bi bil pravljичna oseba, bi bil ...

Otroci povedo/napišejo, kaj bi v svoji pravljici doživeli. Upoštevajo, da v pravljicah nista znana čas (nekoč, pred davnimi časi ...) in kraj dogajanja (nekje, za devetimi gorami, v daljni deželi ...), konec pravljice naj bo srečen. Otroke spodbudimo, da v svojo pripoved vključijo pravljīčna števila (3, 5, 7, 9, 12 ...) in pravljīčne predmete.

igrajmo se s črkami

Če se hočemo naučiti brati, moramo poznati abecedo. Tudi Natan jo že pozna.

Opazujemo različne napise, iščimo določene črke, zapisane na različne načine, v različnih pisavah, velike in majhne ... Iščimo besede, ki se začnejo na določen glas. Naredimo lepljenke.

Učencem pokažemo knjigo, v kateri lahko vidijo, kako so včasih krasili črke. Razložimo besedo *inicialka*.

Izdelajmo črke iz različnih materialov.

Črke prilepimo na paličice, da postanejo lutke. Pripovedujejo naj o sebi – kar največ besed naj se začne na ta glas. Primer: Sem M. Živim v Mariboru, rada jem marelice, moji prijatelji so Miha, Mojca, Matevž, Marko, Marta, Medeja ... Jutri gremo na morje. S seboj bom vzela modro majico in majhno miško.

Učenci se s črkami na paličicah postavijo v vrsto. Tako postanejo »žive črke«, ki lahko spreminjajo svoje mesto v vrsti. Potrudijo naj se, da sestavijo besedo. Izdelajmo več samoglasnikov, da bomo lahko sestavili več daljših besed.

V besedi zamenjajmo eno samo črko in opazujemo, kako se je spremenil pomen.

Zabavne so igre s sičniki in šumniki. Nekatere besede imajo pomen s strešico in brez: kos – koš, žemlja – zemlja, jez – jež, pes – peš ...

igrajmo se z besedami

Spodbujajmo otroke, naj besede doživljajo z vsemi čutili. Sprašujejo naj se, katere besede so najbolj glasne in najbolj tihe, katere se najbolj bleščijo, kako poiskati šumeče in srečne besede. Iščimo rime, pomanjševalnice, sopomenke, protipomenke, poigravajmo se s prenesenimi pomeni besed ... Otrok, ki se bo znal igrati z besedami, bo bolje razumel pesnikove in pisateljeve zapise, slišal bo rimo, zaznal bo nenavadne tvorjenke in zabavne besedne zveze. Čeprav otroci še ne berejo in pišejo, so pri teh igrah zelo ustvarjalni.

ustvarjajmo svoje pravljice

Pravljični liki v animiranem filmu so se pomešali, da bi zmedli kupce. To je bila Ostržkova zamisel. Pepelka tako sreča zlobnega volka, tistemu, ki je želel knjigo kupiti, pa to ni prav nič všeč. »*Obdržite to kramo zase,*« pravi Skubcu.

Pišimo pravljice, v katerih so junaki iz različnih znanih pravljic pomešani. Če otroci še ne zanjjo pisati, naj pravljico pripovedujejo, odrasli pa jo zapišejo.

Vključimo slovenske pravljичne junake. Kaj je rekla Mojca Pokrajculja, ko je spoznala Natana? Kako je Peter Klepec pomagal Natanu pri vrnitvi v knjižnico? Kaj bi bilo, če bi Natan prišel k peku Mišmašu?

izdelajmo knjige

Vsak otrok lahko izdela svojo knjigo, lahko pa pravljice vseh otrok v skupini ali razredu ilustriramo in spnemo tako, da dobimo knjigo naše skupine, našega razreda.

ustvarjajmo hiše pravljic in pravljичne hiše

Hiša, v kateri je živela Elenora, se imenuje Hiša pravljic, saj je v njej dragocena knjižnica s prvimi izdajami znanih pravljic.

Kaj pa si mi predstavljamo, ko slišimo besedno zvezo »hiša pravljic«? Iz kartona lahko izdelamo hišo, v kateri stanujejo pravljični junaki.

Bo naša hiša tako velika, da se bomo lahko skrili vanjo? Izdelajmo lutke – pravljичne junake, okno hiše je lutkovni oder. Zaigrajmo odlomke znanih pravljic in tudi tiste pravljice, ki smo si jih izmislili sami.

Okno »hiše« je lahko televizijski ekran, mi pa smo pripovedovalci pravljic.

Kaj pa pravljичne hišice? Rišimo in izdelujemo jih: hišico, v katero je čarovnica zaprla Janka in Metko, lonček, v katerem je stanovala Mojca Pokrajculja, hišico sedmih palčkov, hišico medvedov, v katero je zašla Zlatolaska, grad, v katerem je plesala Pepelka ...

naša igralnica/učilnica je naša Hiša pravljic

V igralnico prinesemo slikanice in pravljичne predmete. Ustvarimo koticke, v vsak koticek damo knjigo in predmete, povezane s pravljico, objavljeno v slikanici. V teh kotickih pripravljamo dramatizacije in druge dejavnosti, povezane s pravljicami.

iz katere pravljice prihajam?

Otrok se odloči, katero pravljično osebo bo predstavljal, drugi uganjujejo. Postavljajo lahko le taka vprašanja, da je odgovor DA ali NE. Npr.: Ali si že kdaj srečala volka? Ali veš, kje živijo palčki? Ali živiš s hudobno mačeho? Otrok, ki ugane, postane nova pravljična oseba in drugi sprašujejo njega.

kakšna sem, kakšen sem?

Otroci v skupinah povedo/napišejo kar največ lastnosti posamezne pravljične osebe. Deklica z vžigalicami je npr. revna, žalostna, osamljena ... Potem tem besedam poiščejo besede z nasprotnim pomenom. Deklica z vžigalicami postane bogata, vesela, obdana s prijatelji. Sestavimo pravljico o tej drugačni deklici z vžigalicami.

praznujmo mednarodni dan mladinske književnosti

2. april je mednarodni dan mladinske književnosti, saj se je tega dne rodil Hans Christian Andersen. Pripravimo dramatizacije in z branjem pravljic opozorimo na ta praznik. Bomo učence sosednjih razredov ali starše povabili v našo Hišo pravljic?

O pomenu branja se z otroki lahko pogovarjamo tudi ob plakatih in poslanicah, ki vsako leto izidejo ob tem prazniku. Poslanice s plakati, ki so jih umetniki vsega sveta ustvarili od leta 1994 do 2011, so zbrani na zgoščenki (izdala Slovenska sekcija IBBY, založila založba Miš). Plakate si lahko natisnemo in z njimi okrasimo igralnico, učilnico, jedilnico ... Otrokom preberemo nekaj misli iz poslanic in na zemljevidu sveta pokažemo države, v katerih so dela nastala. Države lahko pokažemo tudi na globusu, saj grška poslanica *Luč knjig*, napisana leta 2004, govori prav o igri z globusom. Učenci ugibajo, kaj naslovi, kot so *Svet pripada tistim, ki*

berejo, Knjige so potni list za notranji svet, Luč knjig ali Praznik se začanja s prvim stavkom, sporočajo.

spodbujamo branje starejših učencev mlajšim

Starejši učenci so lahko bralni zgled mlajšim. Dogovorimo se, da jim pridejo brat. Izberimo primeren čas in primerne zgodbe. Tako kot je Natan občudoval svojo sestro, ki je brez težav prebrala pismo tete Elenore, tudi prvošolci občudujejo starejše učence, ki že znajo brati. Povedo naj jim, kaj so brali, ko so bili mlajši, in jih spodbudijo k obiskovanju knjižnice. Tudi v vrtcu lahko organiziramo branje dedkov, babic, starejših bratov in sester.

delavnice animiranega filma Slon

Ob ogledu animiranega filma **Hiša pravljic** priporočamo izvedbo delavnic animiranega filma ali optičnih igrač, ki jih izvaja Vzgojno-izobraževalni program Slon. Na delavnici optičnih igrač otroci spoznavajo čarobnost nastajanja gibljivih podob, optične igrače pa poskusijo izdelati tudi sami. Na delavnici animiranega filma pa se spoznajo z osnovami animacije in se preizkusijo v preprosti animaciji. Več informacij ob prijavi in na spletni strani programa Slon <http://slon.animateka.si/>.

umestitev v vzgojno-izobraževalne programe vrtcev in v učni načrt

jezik, slovenščina

Spoznavamo pravljice.

Pripovedujemo pravljice.

Ustvarjamo svoje pravljice.

Pogovarjamo se o nastanku knjig in izdelamo svoje knjige.

francoščina

Film je francoski, a je sinhroniziran v slovenščino. Otrokom razložimo pomen besede *sinhronizacija*. Za vse, ki se učijo francoščino, je dosegljiva tudi verzija v francoščini s slovenskimi podnapisi.

likovne dejavnosti

Narišimo ilustracije priljubljenih pravljic.

Krasimo črke.

Iz različnih materialov ustvarjamo črke, izdelujemo pravljичne hišice, pravljичne junake ...

glasbene dejavnosti, dramatizacije

Kakšna je filmska glasba? Kako z glasbo v filmu stopnjujejo napetost?

Odigramo prizore iz priljubljenih pravljic, dramatizacije dopolnimo z glasbeno spremljavo.

spoznavanje okolja

Pogovarjamo se o smrti, razložimo besedo dediščina, govorimo o poštenosti in pohlepu ter razložimo besedo skubiti ter iz tega izpeljano ime Skubec.

matematika

Katere so naše najljubše pravljice?

Pripravimo anketo v našem in v sosednjih razredih in rezultate predstavimo v stolpičnem diagramu.

od filma h knjigam

beremo z otroki

primerjamo knjigo in film

Pri založbi Sanje je izšla slikanica *Hiša pravljic* Rébecce Dautremer. Ob slikanici bomo podoživeli zgodbo, ki smo si jo ogledali v kinu, po ogledu filma pa bomo posegli še po drugih knjigah.

knjige s pravljničnimi junaki, ki jih srečamo v animiranem filmu

Carroll, Lewis: *Alica v čudežni deželi*. Ljubljana: Mladinska knjiga, več izdaj.

Barrie, J. M.: *Peter Pan*. Ljubljana, Mladinska knjiga, več izdaj.

Collodi, Carlo: *Ostržek*. Ljubljana, Mladinska knjiga, več izdaj.

Tisoč in ena noč. Ljubljana: Mladinska knjiga, več izdaj.

Grimm, J. in W.: *Pepelka*. Ljubljana: Mladinska knjiga, več izdaj.

Grimm, J. in W.: *Rdeča kapica*. Ljubljana: Mladinska knjiga, več izdaj.

Grimm, J. in W.: *Sneguljčica in sedem palčkov*. Ljubljana: Mladinska knjiga, več izdaj.

Andersen, H. Ch.: *Deklica z vžigalicami*. Radovljica: Didakta, 1992.

slikanice, ki izpostavljajo pomen branja

Bloom, B.: *Tiho, tukaj beremo!* Radovljica: Didakta, 1999.

Zabavna slikanica o tem, kako se je volk naučil brati.

Gemmel, S.: *Nekoč je bila ...* Ljubljana: Epta, 1996.

Mala miška Nili je v gozdu našla knjigo pravljic, zdaj pa išče le še miren kotiček, da jo bo lahko prebrala.

Jamnik, Tilka: *Pika v knjižnici*. Ljubljana: DZS, 2004.

Kaj je knjižnica, kaj se v knjižnici dogaja, kako iščemo gradivo? Na vsa ta vprašanja nam bo pomagala poiskati odgovore Pika Nogavička, ki je skupaj s Tomažem in Anico obiskala knjižnico. V slikanici so tudi odlomki iz knjige Pika Nogavička.

Jamnik, T.: *Ostržek bere za bralno značko*. Ljubljana: DZS, 2006.

Predstavljeno je branje za bralno značko, ki ima pri nas kar petdesetletno tradicijo. V bogato ilustrirani slikanici so tudi odlomki iz knjige Ostržek.

Knudsen, M.: *Lev v knjižnici*. Ljubljana: Kres, 2007.

Slikanica o tem, kako pomembno je, da se v knjižnici počutimo prijetno.

Saint Mars, D.: *Blaž ne mara brati*. Maribor: Obzorja, 1999.

Blaž in Kaja sta prav taka kot Natan in Angelika. Kaja zelo rada bere, Blaž pa se, ko bere dolg stavek, sploh ne spomni več, kaj je pisalo na začetku. Strip nam pokaže, kako Blaž premaga svoje težave in zakaj se je vredno potruditi. Dodana so še vprašanja Če ne maraš brati ...

Stinson, K.: *Kako se je dedek naučil brati*. Dob pri Domžalah: Miš, 2004.

Gospod Elliot je šolski hišnik. Nihče ne ve, da ne zna brati. Ko ga vnuk Jason prosi, naj mu kaj prebere, mu ne more. A odloči se, da se bo naučil. Mu bo uspelo?

Tamaro, Susanna: *Papirofobija*. Nova Gorica: Eno, 2011.

Zgodba odgovarja na vprašanje, ki si ga zastavi vsak otrok, kadar dobi v dar knjigo namesto igrače. Leopold si je želel tekaške copate, dobil pa je knjigo, saj je, odkar se je rodil, dobival le knjige. On pa sploh ni maral brati. V zgodbi izvemo, zakaj je imel težave z branjem in kako je te težave premagal.

knjiga, v kateri spoznamo pravo bukvožerko

Dahl, R.: *Matilda*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1990.

Zgodba o nenavadni deklici, ki je knjige kar požirala, čeprav njena starša nikoli nista brala.

zgodbe o črkah

Koren, Majda: *Ta knjiga ne grize*. Ljubljana: Oka, Jutro, 1997.

Na listih v mapi najdemo smešno zgodbo za vsako črko.

Kovač, Polonca: *Zgodbe od A do Ž*. Ljubljana: Državna založba Slovenije, 1993.

Za vse, ki imajo težave s trebuščki, repki in pičicami. Poleg igrivih zgodb so še vaje, da si črke bolje zapomnimo.

Podgoršek, Mojiceja: *Medo reši vsako zmedo*. Kranj: Damodar, 2007.

Jaku včasih nagajajo črke in besede. Pomagajmo mu poiskati črke, ki se obračajo, zamenjujejo in skrivajo. To so prav tiste črke, s katerimi imajo otroci z disleksijo največ težav.

Podgoršek, Mojiceja: *Črviva zgodba*. Kranj: Damodar, 2008.

Tudi ta slikanica je prilagojena otrokom z disleksijo. Otrok vstavlja manjkajoče črke in ugotavlja, kateri črviček je te črke pojedel.

o nastanku pravljic, knjig

Kovač, P.: *Od kod so se vzele pravljice*. Ljubljana: Mladika, 1998.

Polonca Kovač razloži, kako so pravljice ptice selivke, ki iz rodne dežele vedno poletijo v daljne kraje. Opisano je življenje velikih pravljicarjev, v knjigi pa so tudi pravljice – med drugimi je ena iz zbirke *Tisoč in ena noč* in odlomek iz knjige *Ostržek*.

Oglejmo si ciciveselošolski plakat *Kako nastane knjiga* (pripravila Alenka Veler, Ciciban, februar 2010).

strokovne knjige

o pravljičah

Bettelheim, B.: *Raba čudežnega*: o pomenu pravljič. Ljubljana: Studia humanitatis, 2002.

Propp, V. J.: *Morfologija pravljičice*. Ljubljana: Studia humanitatis, 2005.

Strokovni prispevki slovenskih in tujih strokovnjakov so objavljeni v reviji *Otrok in knjiga*.

o vzgajanju bralcev

Beremo skupaj: priročnik za spodbujanje branja. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2003.

Branje za znanje in branje za zabavo: priročnik za spodbujanje družinske pismenosti.

Ljubljana: Andragoški center Slovenije, 2009. Dostopno tudi na

http://arhiv.acs.si/publikacije/Branje_za_znaje_in_branje_za_zabavo-prirocnik.pdf.

Dolinšek – Bubnič, M.: *Beri mi in se pogovarjaj z mano*. Ljubljana: Epta, 1999.

Gartner, S., Musil, B.: *Povej mi s pravljičico*: raziskovanje etike z majhnimi in velikimi otroki.

Nova Gorica: Melior, Založba Educa, 2011.

Grginič, M.: *Vsak po svoji poti do pismenosti*: priročnik za vzgojitelje in starše predšolskih otrok. Mengeš: Izolit, 2008.

Kropp, P.: *Vzgajanje bralca*: naj vaš otrok postane bralec za vse življenje. Tržič: Učila, 2000.

Milčinski, J. in Pogačnik – Toličič, S.: *Pravljičica za danes in jutri*. Ljubljana: Državna založba Slovenije, 1992.

o učenju branja in bralno-napisovalnih težavah

Davis, R.: *Dar disleksije*. Ljubljana: V.B.Z., 2008.

Knjiga o tem, zakaj nekateri pametni ljudje ne znajo brati in kako se tega lahko naučijo. V knjigi izvemo, kaj je disleksija, kako pride do disleksije in kako lahko pomagamo.

Place, M.: *100 dejavnosti za učenje branja in pisanja po metodi Montessori*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2011.

Učenci z učnimi težavami: Pomoč in podpora. Ljubljana: Pedagoška fakulteta, 2011.

V zborniku so med drugim prispevki: *Ustvarjanje predpogojev za učenje branja, pisanja in računanja* (Andreja Gamsler), *Vizualni primanjkljaji v razvojni disleksiji* (Grozdana Erjavec),

Razvijanje tekočnosti branja (Janja Košir), Razvijanje bralnega razumevanja (Milena Košak Babuder), Strategije za pomoč pri oblikovanju besedila (Lia Janželj) in Bralne prilagoditve ter izboljšanje branja po vedenjsko-kognitivni metodi (Milena Košak Babuder).

Učne težave v osnovni šoli. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 2008.

V poglavju *Lažje in zmerne specifične učne težave ter jezikovne težave* so opisane specifične bralno-napisovalne težave ter priporočila za poučevanje in pomoč.

